

ПРИХВАТАЊЕ И ОДБАЦИВАЊЕ СПОРАЗУМА КАО СУДСКЕ ОДЛУКЕ И НЕКЕ ПОСЉЕДИЦЕ ОДБАЦИВАЊА СПОРАЗУМА

doi: 10.7251/SPM1346097J

Апстракт: Споразум о признању кривице представља нов институт у кривичнопроцесном законодавству Босне и Херцеговине. Пошто се ради о новом институту разумљиво је да су поједини његови аспекти остали нерегулисани или непотпуно регулисани. То за посљедицу има појаву низа спорних питања. Једно од њих је и питање да ли су прихватање и одбацивање споразума судске одлуке, а ако јесу које. За разлику од неких других законодавстава која су ова питања изричито ријешила законодавци у БиХ то нису учинили. Од рјешења овог питања зависи одговор на читав низ других важних питања нпр. могућност жалбе против одлуке о прихватању и одбацивању споразума, писмена израда, достављање и образлагање одлуке о прихватању и одбацивању споразума. Нека схватања о овим питањима која налазимо у стручним радовима и судској пракси немају основ у кривичнопроцесним законима у БиХ. И нека друга питања која су везана за прихватање и одбацивање споразума су непотпуно регулисана као нпр. саопштавања и записничко констатовање прихватања споразума, поступак са одбаченим споразумом и списима који су за њега везани, могућност да судија који је одбацио споразум након тога води главни претрес. Иако је споразум релативно често обрађиван у нашој литератури ова питања нису добила одговарајућу пажњу. Рад има за циљ да укаже на нека погрешна становишта о овим питањима, као и да укаже на нека питања која би требало изричито регулисати.

* Мр Раденко Јанковић, тужилац у Окружном тужилаштву у Бањој Луци

Кључне ријечи: *прихватање и одбацивање споразума, жалба против одлуке о прихватању и одбацивању споразума, немогућност кориштења као доказа изјаве о признању кривице из одбаченог споразума, издвајање из списка и уништавање одбаченог споразума.*

1. АДЕКВАТНОСТ ПОЈМОВА “ПРИХВАТАЊЕ“ И „ОДБАЦИВАЊЕ“ СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ КРИВИЦЕ

Кривичнопроцесни закони у БиХ предвиђају да суд споразум може “прихватити” или “одбацити”.¹ Може се поставити питање да ли је термин “прихватити” најбоље рјешење. Сматрамо да није и да би био бољи, а и више је правни термин, “усвојити”. Наиме, кривичнопроцесни закони у БиХ у другим одредбама углавном користе термин “усвојити” или “уважити” нпр. суд ће уважити жалбу против пресуде или рјешења, захтјев за понављање кривичног поступка. Рјешење по коме се споразум “усваја” налазимо у неким другим законодавствима која су споразум регулисала управо под одређеним утицајем нашег законодавства.² С друге стране постоје и законодавства у којима се споразум “прихвата”.³ И поједини аутори заступају схватање да је термин “прихватити” бољи.⁴ Ипак сматрамо да ово питање није од суштинског значаја.

У нашем законодавству су сви разлози због којих суд не прихвата споразум стрпани у један кош и за последицу имају ње-

¹ Чл. 246. ст. 7. и 8 Закона о кривичном поступку Републике Српске – ЗКП РС (“Службени гласник РС број 53/12”) регулише прихватање и одбацивање споразума. Ово питање је на идентичан начин регулисано и у осталим кривичнопроцесним законима у БиХ.

² Нпр. Законик о кривичном поступку Србије – ЗКП Србије (“Службени гласник Републике Србије бр. 72/11 и 101/12”) и Законик о кривичном поступку Црне Горе – ЗКП Црне Горе (“Службени лист Црне Горе бр. 57/09 и 49/10”).

³ Нпр. Закон о казненом поступку Хрватске – ЗКП Хрватске (“Народне новине Републике Хрватске бр. 152/08 и 76/09”) користи термин „прихватити“.

⁴ Дамјан Кауриновић, Потврђивање оптужнице и пресуде без суђења, Зборник радова са међународног округлог стола „Реформа кривичног законодавства у Републици Српској“, Бањалука 2003, 209.

гово “одбацивање”. Овдје се оправдано може поставити питање да ли је овакво законско рјешење исправно. Нека друга законодавства праве разлику између разлога за одбацивања и разлога за одбијање споразума нпр. ЗКП Србије или ЗКП Црне Горе. Разлози за одбацивања су, за разлику од разлога за одбијања споразума, формалне природе. Треба истаћи да кривичнопроцесни закони у БиХ праве разлику између одбацивања и одбијања свих других поднесака нпр. жалбе, захтјева за понављање кривичног поступка, па чак и казног налога који је сличан споразуму. У неким случајевима одбацивања споразума се термин “одбацивати” посебно показује неодговарајућим нпр. одбацивање споразума због тога што суд сматра да је предложена санкција неадекватна. Сматрамо да је рјешење по коме се прави разлика између разлога за одбацивања и за одбијања споразума боље и исправније и да би та разлика требала наћи своје мјесто у будућим измјенама и допунама кривичнопроцесних закона у БиХ.

2. “ПРИХВАТАЊЕ” И “ОДБАЦИВАЊЕ” СПОРАЗУМА – СУДСКЕ ОДЛУКЕ ИЛИ НЕ?

Једно од веома значајних питања код споразума је питање да ли су његово прихватање и одбацивање судске одлуке, а ако јесу, о којим се ту судским одлукама ради. Различит одговор на ово питање за собом повлачи веома различите значајне, прије свега практичне правне посљедице. Поједини аутори исправно истичу да ово питање закон није изричито ријешено и да је оно спорно.⁵ Занимљиво је да је прије посљедњих измјена кривичнопроцесних закона у БиХ било изричито предвиђено у наслову члана да се ту ради о судским одлукама. Нигдје није образложено због чега је то сада изостављено па се поставља питање да ли је законодавац промијенио став или се ради о случајном изостављању термина “одлука”. Сматрамо да је у питању ово друго.

⁵ Миодраг Бајић, *Модул 4 – Скраћени кривични поступци*, Високи судски и тужилачки савјет БиХ, Сарајево 2006, 44.

Према једном схватању кад прихвати или одбаци споразум суд не доноси никакву формалну одлуку. Прихватање или одбацивање споразума се само записнички констатује. По овом схватању прихватање и одбацивање споразума нису судске одлуке, већ су само “констатација”.⁶ Ово схватање полази од језичког тумачења одредаба којима се регулише преговарање о кривизи које предвиђају да ће се у случају одбацивања споразума то “констативати у записник”.

По другом схватању прихватање и одбацивање споразума су судске одлуке, али одлуке у облику “констатације”. Ово схватање је слично претходном. Њега налазимо у једној одлуци Округног суда у Бањалуци којом је одбачена као недозвољена жалба браниоца изјављена против “одлуке о одбацивању споразума”.⁷ Ово схватање је тешко прихватљиво. Ако се овдје већ ради о судској “одлуци” она не може бити само “констатација”. То би било супротно законској одредби по којој се у кривичном поступку одлуке доносе у облику пресуде, рјешења и наредбе. Посебан проблем је у томе што се само из “констатације” да је споразум одбачен не види због чега није прихваћен. То је битно ради отклањања узрока одбацивања споразума и евентуално подношења новог споразума. У пракси наилазимо на записнике са рочишта на којима је споразум одбачен у којима се само констатује одбацивање споразума без навођења разлога због кога је он одбачен, при чему се разлог одбацивања не види ни из садржаја записника.

По трећем схватању прихватање и одбацивање споразума су судске одлуке. Сматрамо да је ово схватање исправно и једино могуће, без обзира што се то изричито не предвиђа. И многи теоретичари стоје на становишту да се ту ради о “одлуци”.⁸ Судска одлука је резултат одлучивања у поступку и врста је процесне радње.

---

⁶ Ово схватање нпр. заступа Љиљана Филиповић, *Модул 2 – Поступак оптужења и главни претрес*, Високи судски и тужилачки савјет БиХ, Сарајево 2006, 76.

⁷ Рјешење Округног суда у Бањалуци број Кж-292/04 од 12. 10. 2004. године.

⁸ Миодраг Симовић, *Практични коментар Закона о кривичном поступку Републике Српске*, Висока школа унутрашњих послова, Бањалука 2005, 414; Милан Благојевић, *Огледи из кривичнопроцесног права*, Добој 2005, 267.

Она представља изјаву воље суда да се правна правила садржана у правним нормама примијене на конкретно чињенично стање, те да се на тај начин створе одређени правни учинци. Нема никакве дилеме да прихватање и одбацивање споразума представљају процесну радњу, изјаву воље суда којом се правне норме примјењују на конкретно чињенично стање којом се стварају одређени, значајни правни учинци. Посљедица прихватања споразума је доношење пресуде. Да се ради о судској одлуци указује одредба по којој се одбацивање споразума саопштава странкама и браниоцу и констатује у записнику. Саопштавање странкама и констатовање у записник су процесне радње карактеристичне за судске одлуке. Уколико законом није другачије одређено, судске одлуке се присутним лицима саопштавају усмено и то се констатује, односно “назначава” у записнику. На овај закључак упућује и одредба по којој се одлуке вијећа доносе послје усменог вијећања и гласања. Уколико одлуку о прихватању или одбацивању споразума доноси вијеће о њој се вијећа и гласа. Вијећање и гласање су радње карактеристичне за доношење судске одлуке.

Ако прихватимо становиште да прихватање и одбацивање споразума представљају судску одлуку поставља се даље питање која је то одлука. То је значајно због низа практичних питања нпр. због могућности изјављивања жалбе против такве одлуке. Кривичнопроцесни закони у БиХ не дају дефиницију појма судска одлука, а ни појединих врста судских одлука. У кривичном поступку се одлуке доносе у облику пресуде, рјешења и наредбе. И поједини аутори истичу да се из законских одредаба јасно не види којом одлуком суд прихвата или одбацује споразум.⁹ Јасно је да се о томе не одлучује пресудом. Сматрамо да то није могуће ни наредбом. Наредба је одлука која се односи на управљање током кривичног поступка и она се накнадно увијек може измијенити или ставити ван снаге. Општеусвојено схватање је да се једном донесена одлука о прихватању и одбацивању споразума касније не може мијењати

⁹ Ово нпр. истичу М. Бајић, *ibid*, 44, Ј. Филиповић, *ibid*, 76.

или стављати ван снаге.¹⁰ Рјешењем се у правилу одлучује о појединим питањима и правима од којих зависи успјешно вођење кривичног поступка. Уколико се прихвати становиште да су прихватање и одбацивање споразума судске одлуке сматрамо да је једино могуће да те одлуке буду рјешења.

Многа законодавства изричито предвиђају да се споразум прихвата или не прихвата рјешењем нпр. ЗКП Србије и ЗКП Црне Горе. У нашој судској пракси је уобичајно да се споразум прихвата или одбацује рјешењем. Сматрамо да би одредбе које регулишу преговарање о кривици требало прецизирати и допунити тако што би се изричито предвидјело да се о прихватању или одбацивању споразума одлучује рјешењем.

Као аргумент за становиште да су прихватање и одбацивање споразума судске одлуке и то рјешења може да послужи и одредба којом је регулисан казнени налог, по којој судија одбацује захтјев за издавање казног налога рјешењем. Споразум и казнени налог су слични институти и ако је законодавац стао на становиште да је одбацивање казног налога судска одлука - рјешење јасно је да то мора важити и за одбацивање споразума. Овдје се може поставити питање због чега је законодавац изричито предвидио да се захтјев за издавање казног налога одбацује рјешењем, а то није изричито предвидио и за одбацивање споразума. Сматрамо да се овдје ради о недоследности законодавца и да не постоји оправдан разлог због кога у погледу овог питања ова два веома слична института не би била регулисана на идентичан начин.

3. МОГУЋНОСТ ЖАЛБЕ ПРОТИВ ОДЛУКА СУДА О ПРИХВАТАЊУ И ОДБАЦИВАЊУ СПОРАЗУМА

Ако се прихвати схватање да се споразум прихвата или одбацује рјешењем поставља се даље питање да ли се против тог

---

¹⁰ Ово схватање нпр. заступа Дамјан Кауриновић, Практична искуства у примјени нових кривичнопроцесних установа – признање кривице, споразум о признању и казнени налог, Зборник радова “Актуелна питања примјене кривичног законодавства у БиХ” Неум 2004, 6.

рјешења може изјавити жалба. То је изузетно значајно питање. За разлику од нашег, многа законодавства изричито регулишу питање жалбе против одлука о прихватању и неприхватању споразума нпр. ЗКП Србије, ЗКП Црне Горе и ЗКП Хрватске. Занимљиво је да већина аутора, па чак и они који заступају схватање да се споразум прихвата или одбацује рјешењем, заступају становиште да се против такве одлуке не може изјавити жалба.¹¹ Поједини аутори су “губитак” права на изјављивање жалбе на рјешење о прихватању споразума налазили у томе што је претрес за изрицање кривично-правне санкције раније морао да се одржи у року од три дана од прихваћања споразума. Сада се претрес одмах наставља и тај аргумент још више долази до изражаја. С друге стране, “губитак” права на улагање жалбе у случају одбацивања споразума они налазе у томе што се предмет “враћа” у редовни ток кривичног поступка.¹² Заступајући схватање да се против одлуке о одбацивању споразума не може изјавити жалба поједини аутори уочавају проблем који настаје због тога што таква одлука не подлијеже контроли и што се споразум може одбацивати а да се не наведе за то ни један разлог. Они закључују да то може довести до самовоље суда и одбацивања споразума и у случају кад су иначе испуњени сви услови за његово прихватање.¹³

Међутим, ако се прихвати схватање да се о прихватању и одбацивању споразума одлучује рјешењем у погледу права на жалбу против таквог рјешења ствари стоје потпуно другачије. Правило је да против рјешења суда донесеног у првом степену странке, бранилац и лица чија су права повријеђена могу увијек изјавити жалбу ако изричито није одређено да жалба није дозвољена. Жалба по правилу није дозвољена против рјешења донесеног у истрази, али ту не спада рјешење којим се споразум прихвата или одбацује. Постоје и рјешења против којих није дозвољена самостална жалба

¹¹ Ово нпр. истичу М. Благојевић, *ibid*, 267, М. Бајић, *ibid*, 44.

¹² Хајрија Сијерчић-Чолић, Расправа о реформи у кривичном правосудју и кривичном законодавству БиХ, с посебним освртом на ново кривично процесно право, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу* 1/2003, 201.

¹³ М. Бајић, *ibid*, 38.

и она се могу побијати само у жалби на пресуду. То су рјешења која се доносе ради припремања главног претреса и пресуде, а ту опет не спада рјешење о прихватању или одбацивању споразума. Жалба по правилу, ако законом није другачије одређено, није дозвољена ни против рјешења Врховног суда РС, али ће тај суд изузетно ријетко доносити рјешење о прихватању или одбацивању споразума. Није прихватљиво схватање да на рјешење о одбацивању споразума жалба није дозвољена јер се ту ради о “процесном рјешењу” које се доноси на записник и на које странке немају права улагати жалбу.¹⁴

Анализа одредаба којима се регулише жалба против рјешења, уколико се прихвати схватање да се споразум прихвата или одбацује рјешењем, доводи до јединог могућег закључка да је против таквог рјешења дозвољена жалба и то због тога што она изричито није нигдје искључена. Не само што би она била дозвољена већ би, пошто у закону није другачије одређено, и одлагала извршење тог рјешења. У том случају би важио општи рок за подношење жалбе против рјешења од три дана. О жалби против рјешења о прихватању или одбацивању споразума би одлучивао другостепени суд ако је то рјешење првостепеног суда, ванпретресно вијеће ако је то рјешење судије за претходно саслушање, а вијеће Врховног суда РС у другом саставу ако је то рјешење Врховног суда РС. Одлучујући о жалби суд може рјешењем одбацивати жалбу као неблаговремену или као недозвољену, одбити жалбу као неосновану или уважити жалбу и првостепено рјешење преиначити или укинути, и по потреби предмет упутити на поновно одлучивање.

Као аргумент за схватање да је против рјешења којим се одлучује о споразуму дозвољена жалба може да послужи одредба по којој је против рјешења судије о одбацивању казног налога дозвољена жалба. Споразум и казнени налог су слични институти и ако је законодавац стао на становиште да је против одлуке о одбацивању казног налога дозвољена жалба јасно је да би то требало важити и за одбацивање споразума. Овдје се може поставити

---

¹⁴ Ово схватање заступа М. Бајић, *ibid*, 44.

питање због чега је законодавац изричито предвидио да се против одлуке о одбацивању захтјева за издавање казненог налога може изјавити жалба, а то није изричито предвидио код одбацивања споразума. Сматрамо да се овдје ради о недоследности законодавца и да не постоји оправдан разлог због кога у погледу овог питања ова два веома слична института не би била регулисана на идентичан начин.

Сматрамо да су наведени аргументи више него довољан разлог за закључак да законске одредбе треба допунити тако што би се изричито регулисало питање жалбе против рјешења о прихватању и одбацивању споразума. Без обзира што је логично да тужилац, оптужени и бранилац немају право на изјављивање жалбе против рјешења о прихватању споразума пошто је суд усвојио њихов приједлог, по важећим одредбама то право постоји и изводи се из општих одредаба о праву на жалбу против рјешења. Када се ради о рјешењу о одбацивању споразума и ту би се законом требало право на жалбу изричито регулисати, било да се оно изричито предвиди или изричито искључи.

4. ПИСМЕНА ИЗРАДА, ДОСТАВЉАЊЕ И ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДЛУКА О ПРИХВАТАЊУ И ОДБАЦИВАЊУ СПОРАЗУМА

У нашој теорији и пракси је општеусвојено схватање да се одлука, па била она и рјешење, о прихватању или одбацивању споразума писмено не израђује и не доставља странкама. Ово схватање полази од тога да обавезу писмене израде те одлуке и њено достављање не предвиђају одредбе којима је регулисано преговарање о кривици. Ово схватање је логично када се ради о рјешењу о прихватању споразума, али не и када се ради о рјешењу о одбацивању споразума. Међутим, без обзира да ли је логично или не оно нема основ у законским одредбама. Овјерени преписи усмено саопштене одлуке се неће достављати лицу које изјави да се неће жалити, осим ако законом није одређено друкчије. Преписи одлука против којих је дозвољена жалба достављају се са упутством

о праву на жалбу. То значи да се усмено саопштено рјешење о прихватању или одбацивању споразума не би писмено израђивало и достављало само под условом да се лица којима би иначе требало достављати такво рјешење изричито одрекну права на изјављивање жалбе. Само у случају када би изричито било предвиђено да против рјешења о прихватању или одбацивању споразума није дозвољена жалба такво рјешење се писмено не би израђивало и достављало странкама. Када се ради о рјешењу о прихватању споразума проблем се може практично ријешити тако што би се странке и бранилац изричито одрекли права на жалбу, за коју немају ни правни интерес, и што би се сагласили да се такво рјешење писмено не израђује и не доставља. Међутим, против рјешења суда донесеног у првом степену, овдје рјешења о прихватању споразума, жалбу могу изјавити не само странке и бранилац, већ и лица чија су права повријеђена тим рјешењем. Ту се сасвим основано може поставити питање могућности жалбе оштећеног нпр. када споразумом није одлучено о приједлогу за остваривање имовинскоправног захтјева. Треба истаћи да нека законодавства изричито предвиђају право оштећеног на жалбу против рјешења о усвајању споразума нпр. ЗКП Србије. Када се ради о рјешењу којим се споразум одбацује, када на основу општих одредаба о жалби против рјешења произлази да је против њега дозвољена жалба и када за жалбу странке имају и правни интерес, оно се не би писмено израђивало и достављало само када би се лица која имају право на жалбу против тог рјешења одмах изричито одрекла тог права. У супротном оно би се морало писмено израдити и доставити странкама. Ово је још један разлог због кога је неопходно да се изричито регулише питање права на жалбу против рјешења о прихватању и одбацивању споразума.

Полазећи од схватања да се одлука о прихватању или одбацивању споразума писмено не израђује и не доставља странкама већина аутора заступа схватање да законске одредбе не обавезују суд да те одлуке образложи.¹⁵ Поједини аутори ипак сматрају да

---

¹⁵ Ово схватање нпр. заступа Азра Милетић, Институт преговарања о кривњи у пракси, *Право и правда* 1/2005, 250.

постоји дилема да ли у овом случају треба обавезати суд да донесе образложену одлуку и да је достави странкама. Они исправно закључују да то формализује поступак, али да су битни принципи сваког судског поступка стабилност и објективност и да је формална природа сваке судске одлуке неопходан услов за осигурање ових принципа.¹⁶ Нека законодавства изричито предвиђају да рјешење о усвајању или одбијању споразума мора бити образложено нпр. ЗКП Србије или француски *Code de procedure penale*. Сматрамо да од тога да ли је против тих рјешења дозвољена жалба зависи и да ли она требају бити образложена. Уколико је против њих дозвољена жалба она морају бити образложена. Када се ради о рјешењу којим се споразум прихвата, уколико би се они који имају право на жалбу против тог рјешења одмах одрекли тог права, нема никакве потребе да се оно посебно образлаже. Међутим, када се ради о рјешењу којим се споразум одбацује ситуација је другачија. Осим што би из општих одредаба које регулишу право на жалбу против рјешења произлазило да рјешење о одбацивању споразума треба да буде образложено за такво схватање постоји и један битан додатни разлог. Странке и бранилац који су закључили споразум морају знати који услов за прихватање споразума није испуњен, односно због чега је споразум одбачен нпр. због неадекватне кривичне санкције, што признање кривице није добровољно или свјесно, што не постоји довољно доказа о кривици, што у закључивању споразума није учествовао бранилац иако се ради о случају обавезне одбране. Образложење разлога за одбацивање споразума омогућава онима који су га закључили да отклоне недостатке и да суду на разматрање доставе нови споразум.¹⁷ Сматрамо да таква могућност постоји. У нашој судској пракси наилазимо на примјере да се након што је одбачен поново поднесе нови, измијењени, споразум.¹⁸ Нека законо-

¹⁶ Миодраг Симовић, Владимир Симовић, Актуелна питања у вези са доношењем закона о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку у БиХ, *Правна ријеч* 7/2006, 200.

¹⁷ Д. Николић, *Споразум о признању кривице*, Студентски културни центар Ниш, Ниш 2006, 179.

¹⁸ Милорад Барашин, *Споразума о признању кривице*, предавање одржано у Сарајеву 27. и 28. марта 2008. године, стр. 2. наводи примјер таквог споразума кога је лично закључио.

давства изричито предвиђају могућност поновног подношења споразума који није прихваћен нпр. италијански *Codice di procedurale penale*.

5. САОПШТАВАЊЕ И ЗАПИСНИЧКО КОНСТАТОВАЊЕ ОДЛУКА О ПРИХВАТАЊУ И ОДБАЦИВАЊУ СПОРАЗУМА

Ако суд одбаци споразум то саопштава странкама и браниоцу и констатује у записнику. То важи и за прихватање споразума, иако то изричито није предвиђено. То произлази из одредбе по којој се, уколико законом није другачије одређено, судске одлуке присутним лицима саопштавају усмено и “назначују” у записнику. Због тога би обје ове одлуке требало обавезно да буду саопштене присутним лицима и да буду констатоване у записнику са рочишта о разматрању споразума. Сматрамо да се овдје ради о пропусту законодавца и да ову одредбу треба допунити тако што ће се изричито предвидјети да ће се странкама и браниоцу саопштити не само да је споразум одбачен, већ и да је прихваћен, као и да ће се записнички констатовати не само да је споразум одбачен, већ и да је прихваћен. У судској пракси се без изузетака странкама и браниоцу саопштава и да је споразум прихваћен, а то се констатује и у записнику.

Истовремено са одбацивањем споразума судија, односно предсједник вијећа одређује датум одржавања главног претреса у року од 30 дана. Занимљиво је да овакво рјешење није предвиђено код одбацивања изјаве о признању кривице, иако се ту ради о сличним ситуацијама. Рок од 30 дана је иначе рок у коме се мора заказати главни претрес када се оптужени изјасни да није крив, па се може поставити питање да ли је ова одредба неопходна. Овај рок се у судској пракси иначе не поштује због тога што су судови претрпани предметима па се често главни претрес у неким судовима као што је Основни суд у Бањалуци заказује и послјије неколико година од изјашњења оптуженог да није крив. Њена оправданост се поставља из још једног, битнијег разлога. Рјешење по коме се

истовремено са одбацивањем споразума заказује главни претрес посредно указује на став законодаваца да се након одбацивања споразума главни претрес води пред судијом, односно вијећем које га је одбацило. Постоји и супротно схватање, веома заступљено и у нашој теорији и судској пракси, па би у случају његовог прихватања ова одредба била нелогична пошто би тада главни претрес заказивао судија или предсједник вијећа пред којим се главни претрес неће водити.

6. НЕМОГУЋНОСТ КОРИШТЕЊА ПРИЗНАЊА КРИВИЦЕ ИЗ ОДБАЧЕНОГ СПОРАЗУМА

Након одбацивања споразума признање кривице оптуженог из споразума се не може користити као доказ у кривичном поступку. И већина других законодавстава је прихватила овакво рјешење нпр. ЗКП Србије, ЗКП Црне Горе или француски *Code de procedure penale*. Након одбацивања споразума се заказује главни претрес на коме се оптужени брани тврдњом да није крив, односно да није извршио кривично дјело. У таквој ситуацији било какав траг о томе да је раније признао кривицу може за њега имати веома штетне посљедице. Такво сазнање може код суда на главном претресу и код небједљивих доказа створити увјерење да је оптужени извршио кривично дјело и да је крив. Осим тога, да би преговори о признању кривице и закључивање споразума били “пријемчиви” за извршиоце кривичних дјела они морају унапријед бити сигурни да њихово учешће у овим радњама у случају неуспјешних преговора или неприхватања споразума неће бити касније злоупотрејено.¹⁹ Оптужени се мора заштити и мора се спријечити да му признање кривице у споразуму који није прихваћен у даљем току поступка отежа положај. То је могуће само ако о одбаченом споразуму не постоје било какви трагови. Не доводећи ову идеју у питање поједини аутори изражавају скептицизам у погледу могућности праве и потпуне заштите оптуженог у овој ситуацији. Они

¹⁹ Д. Николић, *ibid*, 180.

сматрају да забрана употребе признања оптуженог из споразума као доказа има у правилу само “платонски учинак”.²⁰

Оправдано се може поставити питање да ли важеће рјешење омогућава потпуну и потребну заштиту оптуженог у случају одбацивања споразума. Уколико је циљ само да се онемогући да признање кривице из одбаченог споразума у даљем поступку буде доказ, онда је он у потпуности остварен. Уосталом, то посредно произлази и из других одредаба. Међутим, циљ заштите оптуженог није само у томе да се забрани да се признање кривице из одбаченог споразума у каснијем поступку употребљава као доказ, већ да се онемогући било какво кориштење одбаченог споразума. Кориштење признања кривице након одбацивања споразума на било који начин представља злоупотребу. Само ако се за одбачени споразум и признање кривице у њему не зна постојати гаранција да он неће бити злоупотријебљен.

Злоупотреба изјаве оптуженог о признању кривице из одбаченог споразума је могућа од стране свих учесника у кривичном поступку, од било ког лица, као и медија. Није тешко замислити реакцију јавности или оштећених у ситуацији кад би медији објавили вијест да је суд ослободио оптуженог који је прије тога у одбаченом споразуму признао кривицу и прихватио казну од нпр. пет година затвора. Још теже посљедице могу настати ако се таква вијест објави за вријеме трајања главног претреса. Поента заштите оптуженог је у томе да судија који суди оптуженом не зна да је споразум и постојао. Најбоље би било да о његовом постојању не знају ни други учесници у кривичном поступку, али ни јавност. Само у том случају се могу спријечити евентуалне злоупотребе одбаченог споразума. Међутим, овај проблем је веома тешко рјешив због тога што је рочиште за разматрање споразума јавно.

Важеће рјешење је непотпуно и недоречено због тога што не предвиђа шта се дешава са одбаченим споразумом и списима који су за њега везани. Наиме, није предвиђена обавеза да се из списка предмета издвоји одбачени споразум у коме је оптужени признао

---

²⁰ Мирјан Дамашка, Напомене о споразумима у казненом поступку, *Хрватски летопис за казнено право и праксу* 1/2004, 19.

кривицу. Поједини аутори предлажу да се одбачени споразум и записник са рочишта о разматрању споразума издвоје из списка и одвојено чувају.²¹ Сматрамо да би уништавање одбаченог споразума и списка који су са њим повезани омогућило још бољу и потпунију заштиту оптуженог. Такво рјешење постоји у неким законодавствима нпр. у ЗКП-у Србије или ЗКП-у Црне Горе. То предлажу и поједини аутори истичући да не виде сврху чувања одбаченог споразума и списка везаних за њега.²² О уништавању споразума и списка би се састављала службена забиљешка која би се чувала одвојено од списка предмета. Ово рјешење постоји у неким законодавствима нпр. у ЗКП-у Србије. Она треба да садржи само најосновније податке из којих би се могло утврдити шта је све уништено, а не и податке који би могли бити злоупотријебљени. Сам начин уништавања споразума и списка везаних за њега би могао бити различит нпр. спаљивање, механичко уништавање. Сматрамо да је неопходно да се изричито предвиди поступак са одбаченим споразумом и списима који су за њега везани, било да се предвиди издвајање из списка и одвојено чување или уништавање, при чему сматрамо да је ово друго рјешење боље и да омогућава бољу и потпунију заштиту оптуженог.

7. ДА ЛИ СУДИЈА КОЈИ ЈЕ ОДБАЦИО СПОРАЗУМ МОЖЕ НАКОН ТОГА ВОДИТИ ГЛАВНИ ПРЕТРЕС?

У вези са одбацивањем споразума је и питање да ли се пред судијом, односно вијећем које је одбацило споразум треба водити главни претрес који слиједи. Ово питање има теоријски, али и практични значај. Одредбе које регулишу преговарање о кривици на њега не дају одговор. Нека законодавства изричито предвиђају да судија који је донио такву одлуку не може учествовати у даљем поступку нпр. ЗКП Србије. У нашој теорији и судској пракси по-

²¹ Милорад Новковић, Нормативна и практична искуства у регулисању и примјени споразума о признању кривице као новог института кривичног процесног права у БиХ, *Билтен Окружног суда у Бањалуци* 2-4/2006, 17.

²² Д. Николић, *ibid*, 182.

стоје два схватања. По једном схватању из одредаба које регулишу преговарање о кривици се може извести закључак да нема сметњи да судија који је одбацио споразум даље поступа у истом предмету. Ово схватање полази од тога да је то једини смисао одредбе по којој се признање оптуженог из одбаченог споразума не може користити као доказ у даљем поступку.²³ Оно посредно произлази и из одредбе по којој суд истовремено са одбацивањем споразума одређује датум главног претреса. Није логично да један судија одређује датум главног претреса другом судији. По другом схватању одбацивање споразума је судска одлука и учествовање судије у њеном доношењу изазива “разумну сумњу у његову непристрасност” какву има у виду одредба о изузећу.²⁴ Поједине присталице овог схватања разлог због кога судија који је одбацио споразум након тога не може водити главни претрес налазе у томе што је он упознат са доказима. Овај разлог прихватају нпр. судије кривичног одјељења Основног суда у Бањалуци. Међутим, и поједине присталице овог схватања се слажу да оба схватања имају одређене аргументе, да ово питање није разријешено и да ће се о њему сигурно и даље водити расправе.²⁵ У пракси је углавном прихваћено друго схватање.

Сматрамо да судија или чланови вијећа које је одбацило споразум након тога не би требали да воде главни претрес. Међутим, за ово схватање не налазимо основ у важећим одредбама. Оно се тешко може извући из одредбе по којој је то околност која изазива разумну сумњу у непристрасност судије. Наиме, разлози због којих суд одбацује споразум могу бити веома различити. Неки од њих могу изазвати разумну сумњу у непристрасност судије као што је нпр. одбацивање споразума због неслагања са предложеном кривичном санкцијом или због тога што судија сматра да не постоји довољно доказа о кривици, али неки то никако не могу

²³ Бранко Перић, Споразум о признању кривице – законска обиљежја и правне недоумице, савјетовање на тему “Примјена закона о кривичном поступку”, Бања Врућица 2004, 10.

²⁴ Ово схватање нпр. заступа Б. Перић, *ibid*, 10.

²⁵ Б. Перић Бранко, *ibid*, 10.

нпр. одбацивање споразума од кога су странке одустале. Најбоље рјешење би било када би се изричито предвидјело да судија који је донио или учествовао у доношењу одлуке о одбацивању споразума не може учествовати у даљем току поступка, а што предлажемо да се учини.

8. ЗАКЉУЧАК

Многа законодавства изричито предвиђају да суд прихвата или не прихвата споразум рјешењем и изричито регулишу питање жалбе против тог рјешења. У нашем законодавству ова питања нису изричито регулисана. То за последицу има појаву схватања о овим питањима, и у теорији и у пракси, за која сматрамо да немају основ у важећим кривичнопроцесним законима као што је нпр. схватање да се против тих одлука не може изјавити жалба. Сматрамо да је ова питања неопходно изричито регулисати. Исто тако, неопходно је изричито регулисати и питање да ли судија који је одбацио споразум може након тога водити главни претрес. Само изричитим регулисањем ових питања се могу отклонити дилеме и различита схватања на која наилазимо у теорији, али и у судској пракси. С друге стране, нека постојећа рјешења у вези са одлукама суда о прихватању и одбацивању споразума су непотпуна и захтијевају потпуније регулисање. Будућим измјенама и допунама кривичнопроцесних закона у БиХ би требало изричито предвидјети да се странкама саопштава и записнички констатује не само одлука о одбацивању споразума, већ и одлука о прихватању споразума, што се иначе без изузетака и чини у судској пракси. Од посебног значаја би било да се постојеће одредбе о преговарању о кривици допуне и тако што би се предвидјело да се након одбацивања споразума одбачени споразум заједно са списима који су за њега везани одвојено чува или још боље уништава.

Radenko Jankovic LL.M.²⁶

**ACCEPTANCE AND REJECTION OF A PLEA BARGAIN AS
THE COURT'S DECISION AND SOME CONSEQUENCES OF
THE REJECTION OF A PLEA BARGAIN**

Summary

A plea bargain represents a new institute in the criminal procedure legislation of Bosnia and Herzegovina. Regarding the fact that this is a new institute it is understandable that its certain aspects remained unregulated or incompletely regulated. The consequence of the mentioned is a number of contentious issues. One of the issues is whether the acceptance and rejection are court decision, and if yes, which ones. Unlike some other legislations which have completely regulated these question, the legislators in BiH have not. Answers on some other important questions are dependent on this issue, for example, the possibility of an appeal against the decision on acceptance and rejection of a plea bargain, written issuance, delivery and explanation of the decision on acceptance and rejection of a plea bargain. Some opinions on these issues in professional papers and court practice have no base in criminal procedure law of BiH. Some other question regarding the acceptance and rejection of a plea bargain are not completely regulated, such as announcing and recording in the minutes the acceptance of a plea bargain, the procedure with a rejected plea bargain and the files regarding it, the possibility that a judge who has rejected a plea bargain after that leads the main hearing. Although a plea bargain is relatively often mentioned in the literature, these issues havenot received adequate attention. This paper has the aim to indicate some wrong views on these issues, as well as to indicate some other questions which should be regulated.

Key words: *acceptance and regulation of a plea bargain, an appeal against the decision on acceptance and rejection of a plea bar-*

---

²⁶ District prosecutor at District Prosecutor's Office in Banja luka

gain, the impossibility of using as an evidence the admission of guilt statement from the rejected plea bargain, separation from the files and destroying of the rejected plea bargain.

ЛИТЕРАТУРА

І. Књиге и чланци

- М. Бајић, *Модул 4, Скраћени кривични поступци*, Високи судски и тужилачки савјет БиХ, Сарајево 2006.
- М. Барашин, *Институт споразума о признању кривице*, предавање одржано на Конференцији у Сарајеву 27. и 28. марта 2008.
- Благојевић Милан, *Огледи из кривичнопроцесног права*, Добој 2005.
- М. Дамашка, *Напомене о споразумима у казненем поступку*, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу* број 1/2004,
- Д. Кауриновић, *Практична искуства у примјени нових кривичнопроцесних установа – признање кривице, споразум о признању и казнени налог, савјетовање на тему „Актуелна питања примјене кривичног законодавства у БиХ“*, Неум 2004.
- Д. Кауриновић, *Потврђивање оптужнице и пресуде без суђења*, *Зборник радова са међународног округлог стола “Реформа кривичног законодавства у Републици Српској”*, Бањалука 2003.
- А. Милетић, *Институт преговарања о кривњи у пракси*, *Право и правда* 1/2005,
- Д. Николић, *Споразум о признању кривице*, Студентски културни центар Ниш, Ниш 2006.
- М. Новковић, *Нормативна и практична искуства у регулисању и примјени споразума о признању кривице као новог института кривичног процесног права у БиХ*, *Билтен Округног суда у Бањалуци* 2-4/2006,
- Б. Перић, *Споразум о кривњи – законска обиљежја и правне недоумице*, реферат са семинара *„Примјена закона о кривичном поступку“*, Бања Врућици 2004.

- Х. Сијерчић-Чолић, *Расправа о реформи у кривичном правосуђу и кривичном законодавству БиХ, с посебним освртом на ново кривичнопроцесно право, Хрватски љетопис за казнено право и праксу* 1/2003,
- Симовић Миодраг, *Практични коментар Закона о кривичном поступку Републике Српске*, Висока школа унутрашњих послова, Бањалука 2005.
- М. Симовић, В. Симовић, *Актуелна правна питања у вези са доношењем закона о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку у БиХ, Правна ријеч* 7/2006,
- Љ. Филиповић, *Модул 2 – Поступак оптужења и главни претрес*, Високи судски и тужилачки савјет БиХ, Сарајево 2006.

II. Прописи

- Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине,
Закон о кривичном поступку Републике Српске,
Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине,
Закон о кривичном поступку Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине,
Законик о кривичном поступку Србије,
Законик о кривичном поступку Црне Горе,
Закон о казненом поступку Хрватске,
Codice di procedura penale – Законик о кривичном поступку Италије,
Code de procedure penale – Законик о кривичном поступку Француске